

Fakta om bronsåldern

Lärarmaterial

VAD HANDLAR BOKEN OM?

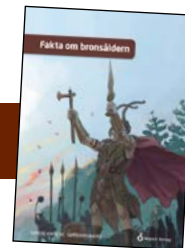
Boken presenterar olika fakta om bronsåldern. Du får bland annat veta mer om hur man levde och bodde under denna tid, varför tiden kallas för bronsåldern och hur man begravde människorna.

LGR22 CENTRALT INNEHÅLL SOM TRÄNAS

- Sakprosatexter för barn och unga. Beskrivande, förklarande, instruerande och argumenterande texter. Texternas innehåll, uppbyggnad och typiska språkliga drag. (SV åk 4–6)
- Språkliga strategier för att minnas och lära, till exempel grafiska modeller och stödord. (SV åk 4–6)
- Likheter och skillnader i levnadsvillkor för barn, kvinnor och män under tidsperioden. (HI åk 4–6)

ELEVERNA TRÄNAR FÖLJANDE FÖRMÅGOR

- Förmåga att formulera sig och kommunicera i tal och skrift, urskilja språkliga strukturer och följa språkliga normer.
- Läsa och analysera skönlitteratur och andra texter, för olika syften.
- Kunskaper om händelser, aktörer och förändringsprocesser under olika tidsperioder samt om historiska begrepp och långa historiska linjer.

LGRSÄR22 CENTRALT INNEHÅLL SOM TRÄNAS

- Sakprosatexter för barn och unga. Beskrivande, förklarande och instruerande texter och hur deras innehåll kan organiseras. (SV åk 4–6)
- Att återge delar av innehållet i olika texter samt resonera om budskap och handling i texterna. (SV åk 4–6)
- Människors levnadsvillkor och viktiga händelser i svensk historia från cirka 800 till cirka 1900, däribland statens utveckling och levnadsvillkor i ståndssamhället. (SO åk 4–6)

ELEVERNA TRÄNAR FÖLJANDE FÖRMÅGOR

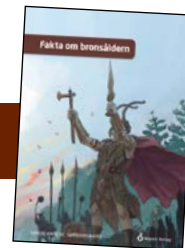
- Förmåga att formulera sig och kommunicera i tal och skrift samt med andra former för kommunikation.
- Förmåga att läsa och reflektera över skönlitteratur och andra texter.
- Förmåga att jämföra och reflektera över människors livsfrågor samt förhållanden i samhället under olika tider och på olika platser.

RALLYBANAN MED BEGREPP FRÅN BOKEN

För att träna och förstå begreppen i boken kan du låta eleverna bygga en egen rallybana i klassrummet, korridoren eller på skolgården när de läst boken. Låt eleverna arbeta i par med att göra skyltar med begreppet på ena sidan och förklaringen på den andra. Placera skyltarna längs rallybanan som stopp. Låt eleverna öva på begreppen genom att gå banan, stanna vid skyltarna och förklara begreppen.

Begrepp att använda sig av:

- bronsåldern
- brons
- rövare
- långhus
- byteshandel
- sköld
- hövding
- gravhög
- stenrös
- bronsåldersfynd
- hällristning

PAPPERSKORGEN

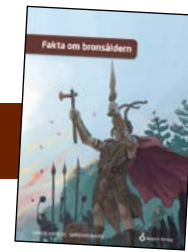
Detta är en läsförståelseövning där du ställer frågor om texten och eleverna samlar poäng genom att träffa papperskorgen med notislappar.

Ni behöver en bunt med notislappar och en papperskorg. Skriv frågor om innehållet i boken. Exempel:

- Varför kallas denna tid för bronsåldern?
- Hur får man brons?
- Hur var klimatet under bronsåldern?
- Vad levde man av under bronsåldern?
- Hur reste man under bronsåldern?
- Vem är Egtvedflickan?
- Hur gjorde man en hällristning?
- Vad är skillnaden mellan en gravhög och ett stenröse?
- Hur kunde man se om en person var rik?
- Varför hade man trälar?

Gör så här:

1. Dela in eleverna i par. Dela ut några notislappar till varje par.
2. Ställ en fråga till eleverna. Eleverna diskuterar svaret i par.
3. De skriver ner sitt svar på en notislapp.
4. Gå gemensamt igenom vad varje grupp har skrivit. De par som har skrivit rätt får skicka fram en fråga från paret med lappen och ställa sig på ett led vid utpekad plats, cirka 3 meter från papperskorgen.
5. Alla i ledet skrynklar ihop sin notislapp. Därefter ska en i taget försöka träffa papperskorgen. De som lyckas få i sin notislapp får ett poäng.
6. När alla har kastat sin lapp skriver ni upp poängen på tavlan eller så har varje par koll på sin egen poäng.
7. Därefter ställer du nästa fråga och eleverna skriver ner sitt svar.

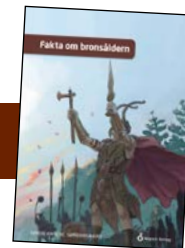

ORSAKER OCH KONSEKVENSER

Ta reda på orsaker till och konsekvenser av att man reste under bronsåldern.

I boken står det några orsaker till och konsekvenser av människornas resor, men finns det fler? Låt barnen undersöka frågan. De kan arbeta i par. De fyller i tabellen nedan och sedan jämför de sina tabeller med varandra.

Orsaker till resorna	Under bronsåldern reste männen på långa resor till andra länder.	Konsekvenser av resorna
		

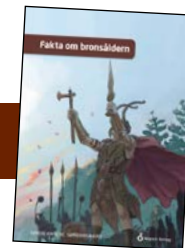
FACIT

LÄSFÖRSTÅELSE

Frågor på raden

(Du hittar svaret på raden, direkt i texten.)

1. Hur fick man tag i brons innan man kunde tillverka det själv i Sverige?
Innan man tillverkade det själv i Sverige handlade man brons från andra länder.
2. Vad betyder f.Kr?
F.Kr betyder före Kristus.
3. Hur länge varade bronsåldern i Sverige?
Bronsåldern varade i 1 000 år.
4. Hur fick man brons?
*Man fick brons genom att smälta samman metallerna tenn och koppar.
Man smälte kopparn och hällde i tennet.*
5. Hur tog man sig fram med båtarna?
Man tog sig fram genom att ro med årorna.
6. Vad bytte vi bort för att få brons?
Vi bytte bort päls, tyger, skinn, torkad fisk och på vissa ställen även bärnsten mot brons.
7. Varifrån kommer bärnsten?
Bärnsten kommer från torkad kåda som kommer från träd.
8. Vem bodde i långhuset?
I långhuset bodde människor och djur tillsammans fast i olika rum.
9. Vem bestämde på boplatsen?
Hövdingen bestämde på boplatsen.
10. Varför behövde man mycket gräs?
Man behövde mycket gräs för att få betesmark till djuren.
11. Man hade en annan tro under bronsåldern. Man bad bland annat till solen. Varför bad man just till solen?
Man bad till solen eftersom den var viktig för att överleva. Solen gav allt liv.
12. Vad var offergåvor?
Offergåvor var gåvor som man gav till solen, till exempel mat, smycken eller vapen.

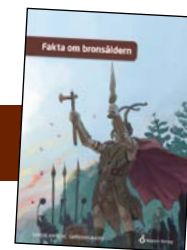

13. Vad är Solvagnen?
Solvagnen är ett fynd från bronsåldern. Den är gjord av brons och föreställer en häst som drar solen.
14. De rika på en boplatz kunde begravas i en gravhög eller ett stenrös.
Rita de 2 olika gravarna.
Eleven ritar sitt svar. Jämför elevens teckning med gravhög och stenrös på sidan 22–23 i boken.
15. Vad är kungagraven för sorts grav?
Kungagraven är ett stenrös som hittats i Kivik.
16. Varför kunde det vara farligt att resa under bronsåldern?
Det kunde vara farligt att resa för att det kunde finnas rövare och tjuvar.
17. Hur kunde man se att någon var rik under bronsåldern?
Man kunde se att någon var rik genom att de hade ett fint svärd eller ett stort smycke.
18. Vad är hållristningar och hållmålningar?
Hållristningar är bilder som bronsåldersmänniskorna ristat in och målat på stenar och klippor.
19. Vad kan en hållristning visa?
En hållristning kan exempelvis visa en fest för solen, en resa eller en spännande jakt.
20. Vem är Egtvedflickan? Sätt ett kryss för det som är rätt.
- Egtvedflickan är ett fynd från bronsåldern.*
Man har hittat hennes grav på Jylland som ligger i Sverige.
I samma grav som henne ligger ett litet barn.
- Man har även hittat ett par örhängen av brons i hennes grav.*

Frågor mellan raderna

(Du måste tänka efter när du har läst texten. Genom ledtrådar i texten hittar du svaret.)

21. Bronsåldern började för cirka 4 000 år sedan i Sverige. Vad kan man säga var startpunkten för när bronsåldern började?
Startpunkten för bronsåldern var när man började använda brons till sina verktyg och vapen i stället för flintsten som man använde tidigare.

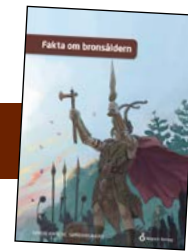

22. Nämn två saker som männen lärde sig när de var på resor i andra länder.
Eget svar, men exempelvis att bygga hus på ett nytt sätt och att de lärde sig ett nytt språk.
23. Det står att hövdingen hade trälarna som fick göra det tunga arbetet. Kan du komma på ett ord som man skulle kunna använda i stället för trälarna?
Eget svar.
24. Vad var fördelen med att göra verktyg och vapen av järn i stället för brons?
Järnet är hårdare än brons och då blev vapen och verktyg starkare och mer hållbara.

Frågor bortom raderna

(Fundera och ge ett eget svar.)

25. Varför tror du det var varmare i Sverige under bronsåldern än vad det är i dag?
Eget svar.
26. På bronsåldern bytte man varor med varandra. Varför tror du att man bytte varor i stället för att köpa varor?
Eget svar.
27. Varför tror du att männen som kom tillbaka från sina långresor togs emot som hjältar?
Eget svar.
28. Vad tror du männen berättade om när de kom hem igen från sina långresor?
Eget svar.
29. Vad kan vara orsaken till att det inte gick så bra att odla på en del platser i Sverige?
Eget svar.
30. Vem tror du kan vara begravd i kungagraven som man hittat i Kivik?
Eget svar.
31. Hur tror du man kan veta att Egtvedflickan var 16–18 år när hon dog?
Eget svar.
32. Har du någon metall på dig?
Eget svar.
33. Skriv något du lärde dig när du läste boken.
Eget svar.

KLURIGA ORD FRÅN BOKEN

Para ihop varje ord med rätt förklaring. Alla orden finns i boken så ett tips är att hitta ordet i boken och läsa meningen där ordet står. Då kanske du kan få en ledtråd till ordet.

1. kungagraven	10	en blandning av tenn och koppar
2. hållristningar	8	torkad kåda från träd
3. offra	7	ett hus som delades av människor och djur
4. gravhög	4	en grav som är täckt av jord och gräs
5. träl	2	bilder i sten och klippor
6. Trundholmsvagnen	1	ett stenröse i Kivik
7. långhus	3	ett annat ord för skänka
8. bärnsten	6	ett fynd som visar en häst som drar solen i en vagn
9. byteshandel	5	slav
10. brons	9	när man byter saker i stället för att köpa saker